

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ, ЇЇ ФУНКЦІЙ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ З МІСТОМ-ЦЕНТРОМ

Кузьменко Тетяна Юріївна, старший викладач кафедри архітектури будівель та містобудування, ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка

Приміська зона (ПЗ) часто асоціюється із зоною впливу міста-центру на прилеглу територію. Переважною більшістю дослідників, а також нормативними документами визначається основне призначення приміської зони в забезпеченні життєдіяльності міста-центру. При цьому за полем зору залишались потреби та розвиток сільських поселень. Приміські сільські поселення не виокремлювались як окремі містобудівні об'єкти. Їх проектування велось на загальних засадах, перспективна людність розраховувалась як для інших поселень на основі трудозатрат та динаміки людності за останні 5 років, часто взагалі розрахунки не проводились, а перспективна людність приймалася відповідно проекту районного планування.

У приміській зоні виділявся зелений пояс, шириною 3 – 10 км, який розміщувався безпосередньо за перспективною межею міста, у ньому передбачався обмежений розвиток сільського господарства та поселень, розміщувались рекреаційні об'єкти, об'єкти життєзабезпечення міста. Головне призначення зеленого поясу вбачалося в обмеженні територіального росту найзначніших міст та санітарно-гігієнічному оздоровленні довкілля.

Нормативними документами передбачається розробка генерального плану міста разом з його приміською зоною. Проте вже у цьому було закладено певне протиріччя між розширенням міста та інтересами території його зони впливу. Незважаючи на намагання обмежити розширення міста завдяки організації зеленого поясу ПЗ, з часом територія міста-центру збільшувалась саме за його рахунок. При цьому відбувалось переведення сільськогосподарських угідь до земель перспективного розвитку міста, приєднувались сільські поселення до міста, погіршувалось екологічне середовище міста та суміжних з ним територій. До того ж зменшувалися площі лісових масивів, яких і так недостатньо.

Таким чином, за незначним виключенням, містобудівна парадигма обмеження розвитку міста завдяки зеленому поясу не знайшла впровадження у практику, як і багато інших ідеальних моделей. У той же час у містах дуже часто залишались території низькощільної забудови із застарілим житловим фондом та аварійними комунікаціями. Наприклад, у Полтаві саме в центральній частині міста багато таких територій.

Таким чином, можна констатувати, що починаючи з 60-х років ХХ ст. міста-центри досить агресивно поглинають приміські території для своїх потреб, головним чином для розміщення нового будівництва, що веде до збільшення довжини комунікацій, відповідно часу на переїзди, а також погіршення екологічної ситуації в самому місті.